

Gidrosefaliýa beýniniň ventrikullarynda beýniniň we oňurga ýiliginiň suwuklygynyň (CSF) adaty bolmadyk ýygnaşmagy bilen häsiýetlendirilýän ýagdaýdyr, bu beýniniň basyşynyň ýokarlanmagyna getirýär. Bu ýagdaý ähli ýaşdaky adamlara täsir edip biler, ýöne ösüşe täsir edip biljekligi sebäpli çagalar üçin aýratyn aladaly.

Çagalarda gidrosefaliýa dogabitdi ýa-da gazanylan bolup biler. Dogabitdi gidrosefaliýa doglanda bolýar we genetiki näsazlyklar, ösüş bozulmalary ýa-da göwrelilik döwründe ýüze çykýan ýokançlyklar sebäpli ýüze çykyp biler. Gazanylan gidrosefaliýa doglandan soň beýni şişleri, ýokançlyklar ýa-da kelle şikesleri ýaly faktorlar sebäpli ýüze çykyp biler. Iki esasy görnüşü bar: aragatnaşyk gidrosefaliýa CSF akymy ventrikullardan çykandan soň böwetlenen ýagdaý we aragatnaşyk däl (böwetleýji) gidrosefaliýa, akymyň ventrikullary birleşdirýän dar geçelgeleriň birinde ýa-da köpüsünde böwetlenen ýagdaýy.

Çagalarda gidrosefaliýanyň simptomlary ýaşyna we ýagdaýyň agyrlygyna baglylykda üýtgäp biler. Adaty alamatlar, adatdan daşary uly kelle ululygy, kelle çyzgysynyň çalt ulalmagy, gaýtarma, uklamak, gyjyndyrma we tutgaýlary öz içine alýar. Ulularda, alamatlar kelle agyrylary, bulaşyk görüş, ýöräp bilmezlik we aň kynçylyklaryny öz içine alyp biler. Diagnostik, suwuklygyň ýygnaşmagyny görmek üçin ultrases, MRI ýa-da KT skanirleme ýaly neýroşekillendiriş usullaryny öz içine alýar.

Wagtly we degişli bejergi bilen, gidrosefaliýaly köp çagalar sagdyn durmuş alyp bilerler. Şeýle-de bolsa, ýagdaýy gözegçilikde saklamak we islendik çylşyrymlylyklary dolandyrmak üçin dowamly lukmançylyk ideg zerurdyr. Şunt ýa-da ETV-iň işlemegini üpjün etmek we ýüze çykyp biljek islendik ösüş ýa-da aň meselelerini çözmek üçin neýrologlar we neýrohirurglar ýaly saglygy goraýyş üpjün edijileri bilen yzygiderli gözegçilik möhümdir.

Netijede, çagalarda gidrosefaliýa çynlakaý ýagdaý bolup, dessine diagnostik we bejergi talap edýär. Sebäplerini, alamatlaryny we bejergi mümkinçiliklerini düşünmek, ene-atalara we idegçilere ýagdaýy netijeli dolandyrmaga we çaganyň ösüşine we abadançylygyna goldaw bermäge kömek edip biler.

Habib HALILOW

Myrat Garryýew adyndaky Türkmenistanyň Döwlet lukmançylyk uniwersitetiniň Nerw keselleri we neýrohirurgiýa kafedrasynyň assistenti